

Allerede før Krigen fandtes her i Landet en Afdeling af den internationale jødiske Hjelpeorganisation ORT (*Organisation for Reconstruction and Training Jews in Trade and Agriculture*), der i første Række beskæftiger sig med Oprettelse af Skoler til Uddannelse af jødisk Ungdom i Haandværk.

Efter Krigens Ophør har ORT udført et betydeligt Arbejde, støttet i det væsentlige med Kapital fra USA, for at grundlægge Skoler i de forskellige Lejre i Tyskland, og der findes i Øjeblikket 67 Skoler, deraf tolv i den britiske Zone og 55 i den amerikanske Zone. Disse Skoler lider næsten overalt af en sørgelig Mangel paa Undervisningsmateriel, Værktøj og Redskaber af enhver Art.

For at undersøge, hvad der fra den danske Komité's Side kan gøres for at afhjælpe denne Mangel, inviterede Ledelsen for ORT-Organisationen i den britiske Zone 4 Medlemmer af den danske Komité til et Besøg, og disse Linier er et kortfattet Referat af de Indtryk, vi fik. Deltagerne var Dr. med. *Mogens Nathan*, Fabrikant *L. Lietmann*, Skrædermester *I Donde* samt undertegnede.

Vor Rundrejses Udgangspunkt var Hannover, der er Sæde for Ledelsen af ORT-Organisationen. Af større Byer besøgte vi endvidere Hamborg, Bremen og Emden; de frygtelige Ødelæggelser i disse fire Byer gjorde et meget stærkt Indtryk.

Der er i Øjeblikket ca. 20.000 Jøder i Lejrene i den britiske Zone og ca. 130.000 i den amerikanske Zone; desuden findes ca. 30.000 Flygtninge i Østrig og ca. 15.000 i Italien, og der er, som alle ved, gennem lange Tider kommet Skarevis af nye Flygtninge fra den russiske Zone, Polen, Ungarn, Rumænien etc.

I Bergen-Belsen

I Nærheden af Celle, denne skønne, gamle Midtaldersby, der er aldeles uberørt af Krig og Bombardementer, ligger den saa uhyggeligt berygtede *Bergen-Belsen* Lejr. De ca. 10—11.000 Jøder, der stadig opholder sig der, bor ikke i den gamle Lejr, men derimod i ca. 100 Kasernebygninger, der ligger et Par Kilometer borte, og som tidligere blev benyttet af Himmlers S. S.-Pansertropper. Kaserneerne, der er spredt over et stort Areal paa Lüneburger Heide, ser udvendig meget tiltalende ud, men det Indre er stærkt forfaldent og ødelagt. Beboerne lever under meget trange Forhold, der er næppe nogen Familie, som har et Rum for sig alene. Ernæringsstilstanden er god; foruden de normale Rationer faar Beboerne en meget betydelig Ekstratildeling gennem Pakker fra den amerikanske »Joint Distribution Committee«, der sørger for, at alle faar væsentlig mere end Grundrationen paa 1400 Kalorier daglig. Desuden kommer der fra Amerika store Forsendelser med bl. a. Tobak og Klæder.

Alle Lejrens oprindelige Beboere er indregistrerede som »Displaced Persons«, og enhver Person, der er forsynet med et gyldigt »D. P.« Kort, kan rejse, hvor han vil i Tyskland; der er ingen

Hos Jøder i Tyskland

Den danske ORT-Komité har besøgt Lejrene i Tyskland, og her gives en interessant Skildring af dem.

ALLE HER

Vagt ved Indgangen til Lejren, og Beboerne kan her, saavel som i andre Lejre, komme og gaa, som de har Lyst; kun nytilkomne Flygtninge, der ikke er indregistrerede, vil, hvis de bliver standset af tysk Polit, blive arresterede og sendt til en Lejr. Ro og Orden i Lejren opretholdes af jødisk Polit, og Tyskere er strengt forbudt Adgang til alle Lejre.

Den største Del af Ungdommen, der har levet paa Landevejen eller i Koncentrationslejre siden 1939, mangler enhver Uddannelse, og hvad der er forstaaeligt men trist, normale Moral- og Ansvarsbegreber. For at skaffe disse Mennesker Uddannelse har ORT grundlagt tre Skoler i Belsen; vi saa Kursus i Skrædersyning, Tegning, Tilskæring, Vævning, Maskinarbejde, Snedkeri, Elektroteknik, Automeknik og Tandteknik. De ca. 400 Elever var i Alderen fra 14 til 35 Aar; de saa alle ud til at være meget interesserede i deres Arbejde, men manglede i en uhyggelig Grad de nødvendige Maskiner, Motorer, Redskaber og Værktøj for at blive dygtige Specialarbejdere. I Lejren fandtes desuden et tidligere tysk Militærhospital, der var indrettet til jødisk Centralhospital for den britiske Zone.

Lejren har fuld Selvstyre, og i Himmlers gamle Hovedkvarter i »Das Rundhaus« residerer i Dag den øverste Leder for de forskellige Lejre, *Josel Rosensaft*. I »Das Rundhaus« findes ogsaa et Monument for de 6 Millioner Jøder, der er omkommet under Krigen, flankeret af 2 kæmpemæssige, evigt brændende Jahrzeitlys.

Stærk, zionistisk Agitation

Ønsker alle Jøderne i Lejrene at rejse til Palæstina? Det er et meget svært Spørgsmaal at svare paa; jeg har talt med forskellige, der ikke var interesserede; en meget kyndig Mand mente, at kun ca. 60 % havde Palæstina som eneste Maal; hos Ungdommen var Procenten dog væsentlig større. Derimod vilde alle naturligvis udvandre saa snart som muligt, og den zionistiske Agitation betegnedes som meget stærk og energisk.

Besøget i den gamle Belsenlejr med de frygtelige Minder, der knytter sig til den, virkede meget gribende. Alle Lejrbygninger er tilintetgjorte ved Brand, og hele det store Terræn er et øde Stykke Hedelandskab, der domineres af den højt liggende 40 m. lange Mur, som bærer tydelige Spor af de mange Kugler, hvormed de ulykkelige Ofre blev dræbt; nedenfor Muren er den ene Krematorieovn bevaret, og foran denne findes den aabne Grav, hvor Englænderne fandt

10.0
Bels
liger
omk
hvori
buds
300
rthe
Man
man
ning
14.01
De
i Ho
i de
plac
er in
og s
myn
der l
unde
ning
liger
og h
de at
dre l
bygn
ne, M
Værk
og; B
lende
bejde
Skole
disse
i Lej
i l
denn
Engl
male
i N
Lude
biske
land,
blive
faldt
ene,
fløvet
neme
14.01
Det
st e
14.01
under

Lejre i Tysklands Lejre

Har besøgt Lejren i Holsten samt de to Lejre for „Exodus“-Flygtningessant Skildring af Lejren, hvorunder de ulykkelige Mennesker lever

AF LEON FISCHER

boerne kan
og gaa, som
lige, der ikke
standset af
til en Lejr.
f jødisk Po-
lgang til alle

ler har levet
nslejre siden
og, hvad der
loral- og An-
nesker Ud-
ler i Belsen;
ning, Tilskæ-
ceri, Elektro-
De ca. 400
Aar; de saa
rede i deres
elig Grad de
edskaber og
larbejdere. I
tysk Militær-
Centralhospi-

mlers gamle
siderer i Dag
Lejre, Jossel
ogsaa et Mo-
r er omkom-
mpemæssige,

at rejse til
pørgsmaal af
lige, der ikke
Mand mente,
som eneste
iten dog væ-
aturligvis ud-
en zionistiske
ærk og ener-

ed de frygte-
virkede me-
tilintetgjorte
en er et øde
s af den højt-
ærer tydelige
d de ulykke-
luren er den
inderne fandt

10.000 Lig, da de den 15. April 1945 befriede Belsen; et stort Skilt ved Indgangen oplyser yderligere, at 13.000 døde kort efter Befrielsen. Spredt omkring i Terrænet findes en hel Række Høje, hvorpaa er anbragt Skilte med bl. a. følgende Indskrifter: *Hier ruhen 200 Tote* — — *Hier ruhen 500 Tote* — — *Hier ruhen 1000 Tote* — — *Hier ruhen 2000 Tote* — — *Hier ruhen 5000 Tote* — —. Man fortalte os, at 2 Uger før vi var der, havde man ved Udgravninger til Brug for en Vandledning fundet en hidtil ukendt Grav med 2000 Lig.

Hvor Eliten findes

Den nyeste ORT Skole er indrettet i Neustadt i Holsten ca. 20 km Nord for Lybæk, hvor der i den gamle Ubaadsstation findes ca. 3200 »displaced persons«, deraf ca. 500 Jøder; Skolen, der er indviet i December 1947, har ca. 200 Elever og staar under Ledelse af en meget energisk og myndig amerikansk Jøde, Captain *David Kravitz*, der har været Kaptajn i den amerikanske Flaade under Krigen. Skolens Lokaler findes i en Bygning, hvor Personalet til Undervandsbaadene tidligere fik deres Uddannelse, og dens Instruktører og hele Indretning stod langt over, hvad vi saa de andre Steder. De fleste Elever kommer fra andre Lejre og bor og spiser sammen i en Kasernebygning som i en almindelig Kostskole. Systuerne, Maskinværkstederne, Snedkerværkstederne og Værkstederne til Uddannelse af Elektroteknikere og Radioteknikere gjorde et overordentlig tiltalende Indtryk; man fik Opfattelsen af, at der arbejdedes haardt og energisk, og da Tilgangen til Skolerne jo er aldeles frivillig, maa man betragte disse Elever som Eliten af den jødiske Ungdom i Lejrene.

I Ubaadsskolen fandtes en stor Tank til Ud-dannelse af Dykkere. Undervisningen heri havde Englænderne dog forbudt, da de mente, at den saaledes erhvervede Viden kunde misbruges.

I Neustadts Havn ligger foruden Vrag af flere Undervandsbaade ogsaa Vragene af de to store tyske Passagerdampere *Capricorn* og *Deutschland*, der blev sænket den 3. Maj 1945 af engelske Flyvere, der ikke kunde vide, at Tyskerne havde fyldt Skibene med Fanger fra Koncentrationslejrene, som skulde evakueres. 7000 Fanger mistede Livet, deraf ca. 1500 Jøder. Der er rejst et Monument til Minde om denne tragiske Begivenhed.

Os Exodus-Fangerne

Det vil sikkert interessere at høre, hvorledes det er gaaet med Flygtningene fra det berømte Skib *Exodus*; de var oprindelig anbragt i Lejre under stærk Bevogtning, men i November Maa-

ned blev de flyttet til 2 nye Lejre; den ene ligger i Sengwarden et Stykke Nord for Wilhelms-hafen og i Nærheden af Byen Jelver (hvor den danske Brigade har sit Hovedkvarter); den anden Lejr findes i den tidligere Marinestations Kasernebygninger. I Sengwarden findes ca. 1800 Jøder og i Emden ca. 3000.

Lejrene er ikke afspærrede, og Flygtningene kan altsaa bevæge sig frit udenfor Lejrene med den meget væsentlige Forskel, at disse Flygtninge i Modsætning til alle andre *ikke* har faaet udstedt noget Flygtningecertificat, og derfor ikke legalt kan rejse noget Steds i Tyskland. Kasernebygningerne er i begge Lejre i en frygtelig Forfatning; de havde tidligere været beboet af polske Flygtninge, og da disse fik at vide, at de skulde flyttes til andre Lejre for at give Plads til jødiske Flygtninge, har de knust og ødelagt alt Inventar. Boligforholdene er elendige; Værelserne er overfyldte, og de sanitære Forhold lader meget tilbage at ønske; en Del heraf kan vistnok tilskrives Flygtningene selv, der paa Grund af alt, hvad de har gennemgaaet, har mistet Sansen for Orden og Renlighed.

Siden Lejrenes Etablering i November har ORT gjort Forsøg paa at opdrage Ungdommen, der er meget talrig. I Emden fandtes ca. 700 Børn og unge Mennesker, og der var født 40 i de 2 sidste Maaneder. Paa Grund af Overbefolkningen fandtes Skolelokalerne i tomme Loftsrums eller Skure, og alt var meget primitivt; Lærerne var sikkert meget velmenende og ihærdige, men der manglede utvivlsomt første Klasses Instruktører, ligesom Maskinerne og Værktøjet var meget mangelfuldt og langt fra tilstrækkeligt til alle, der ønskede at deltage i Undervisningen; for at forstaa Vanskelighederne maa man vide, at hver Stol og hvert Bord, der skulde anvendes i Skolelokalerne, først maatte fremstilles af Eleverne selv.

Hovedindtrykket af Besøget i de forskellige ORTskoler er dette, at der med primitive Midler allerede er udrettet overordentlig meget, men at der kan og skal gøres et betydeligt Arbejde for at skaffe alle dem, der ønsker en Faguddannelse, de bedste og mest betryggende Former for Undervisning.

Lederen af ORT Organisationen, Dr. *Dutch*, som ledsagede os paa hele vor Rejse, er tidligere Journalist ved *Neue Freie Presse*, men har i en Aarrække været bosat i England; han er utvivlsomt en dygtig og energisk Organisator, der i Løbet af kort Tid har gjort et kæmpemæssigt Arbejde. Som Forholdene ligger, maa man vel regne med, at der vil gaa en rum Tid, førend alle Flygtninge kan forlade Tyskland; det er derfor en betydningssfuld Opgave at yde Hjælp og Støtte til det Arbejde, der gøres i Tyskland, og ogsaa herhjemme vil man utvivlsomt bl. a. ved Indsamling af brugt Værktøj og brugte Materialer af forskellig Art kunne yde sit Bidrag til at hjælpe den ulykkelige, jødiske Ungdom til at blive nyttige Samfundsborgere, der kan leve et normalt, menneskeværdigt Liv.

Leo Fischer.